

AZ ANGOL MUNKANÉLKÜLISÉG ELLENI BIZTOSÍTÁS VÁLSÁGA

EURÓPA minden államában talán Franciaország kivételével a mai gazdasági depresszió idején igen nagy arányokat ér el a munkanélküliség. Angliában május havában mintegy 2½ millió munkanélkülit tartanak nyilván, ami több mint 20%-át teszi ki a biztosított munkásságnak. A munkanélküliség természete szempontjából krónikus és akút munkanélkülieket kell megkülönböztetnünk. Egy ország gazdasági struktúrájának megítélésénél, valamint a biztosítás megalapozásánál különösen a krónikus munkanélküliek nagy számaránya nyerhet fokozott jelentőséget. Nagyobb gazdasági válságok idején mindig hirtelenül jelentkezik tekintélyes arányú akút munkanélküliség, mely azonban csupán ideig-óráig tart és eltűnik a válság elmúlásával. A magas számokat elérő krónikus munkanélküliség azonban azt bizonyítja, hogy az ország gazdasági szervezete komoly mélyreható bajokkal küzd, melyek függetlenek az akút krízisektől.

Angliában a munkanélküliek száma 1921 óta sohasem süllyedt 1 millió alá és ha még hozzávesszük, hogy ennek az 1 millió krónikus munkanélkülinek terhe túlnyomórészt a nagy exportiparokra, a szénbányászatra, gyapotiparra, a vas- és fémiparra stb. nehezedik, önkénytelenül felvetődik a kérdés: nem emészti-e lappangó betegség Anglia gazdasági életét? Nem célunk itt e speciális gazdasági válság elemzése, amely külön tanulmányt igényelne.¹ Problémánk tehát nem az, hogyan lehet egy ország gazdasági helyzetén oly módon segíteni, hogy a munkanélküliség a minimumra csökkenjen, hanem az, hogy adott gazdasági helyzetben hogyan lehet legmegfelelőbb módon a munkanélküliség által sújtott százazreket pénzügyi támogatásban részesíteni.

Figyelemreméltó, hogy e probléma az angol közéletet, az angol gazdaságpolitikát nem csupán a modern szociálpolitika korszakában foglalkoztatta. Angliában a munkanélküli segélyezésnek a múltba messze visszanyúló története van. Ha joggal eltekintünk is a 16. és 17. századbeli segélyezésektől, melyeknek inkább jótékonycélú

¹ V. ö. The Past and Present of Unemployment Insurance, by Sir W. Beveridge, London. What is wrong with Unemployment Insurance, by R. Davison, London, 1920—1930. The Unemployment Insurance Acts 1920—1930. by A. Crew, London. Minutes of Evidence taken before the Royal Commission on Unemployment Insurance, London, 1931. — A munkanélküliség problémájára vonatkozóan értékes gondolatok találhatók Mihelics Vidnek a „Magyar Szemle“ ez évi áprilisi számában megjelent cikkében.

jellege volt, valóságos törvényes alapon és hatóságilag szervezett munkanélküliségélezéssel állunk szemben a 18. század végén és a 19. század elején az angol szegényügy (Poor Law) történetében. Az ipari forradalom, a gazdasági élet átszervezése olyan mértékben növelte meg a munkanélküliséget, hogy a helyzet komoly politikai aggodalmakra adott okot; a francia forradalom eseményei is nagyban hozzájárultak a kedélyek felizgatásához. 1796-ban olyan segélyezési rendszert honosítottak meg, amely mellett a vidéki békebírák (Justice of Peace) állapították meg a segély összegét és jogosultságát, bizonyos külön alkalmazott felügyelővel együtt, a kifizetéseket pedig helyi adókból fedezték. A gyakorlatban a segélyezés oda-vezetett, hogy egy hónapban kétheti munka után az utolsó két hétre segélyt húzhatott a munkás, azonfelül még minden gyermek után külön fejpénzt (head money) kapott. Növelte a bajokat az az intézkedés, hogy joga volt bárkinek alacsony bére feljavítására segélyt követelni; ilyenkor a békebírák nem vizsgálták a munkás valóságos fizetését, hanem az illető körzetben szokásos legalacsonyabb munkabért vették alapul és azt pótlékolták, ami a gyakorlatban sok visszaéléshez vezetett: országszerte hírhedtté vált a munkanélküliség (dole), amely 1817-ben, egy különösen válságos gazdasági évben az akkor 11 millió lakost számláló Angliában 7,870.000 fontba került.¹ Tekintettel arra a körülményre, hogy a segélykiutalást községenként bizonyos helybenlakási időhöz kötötték, a munkások lakóhelyeikről nem mertek elvándorolni és a munkapiac valósággal megmerevedett. A számos visszaélés, a munkakerülés hihetetlen elharapódzása az angol törvényhozást végül 1834-ben arra bírta, hogy hozzálasson a Poor Law reformjához, mely lényegében abban állott, hogy munkaképes egyéneknek szegényházon kívüli segélyezését törvénytelennek jelentették ki s az 1796 előtti állapot állt helyre, amely mellett munkaképes egyéneknek támogatása csupán szegényházban volt lehetséges. A gazdasági élet szabadult a terhektől, az árat azonban a munkásosztály fizette meg, amely a folytonos gazdasági fejlődés ellenére bekövetkező válságok közepett támogatás nélkül maradt.

A lassan ébredő szakszervezeti mozgalom törekedett e bajon segíteni és a hetvenes évektől kezdve a szakszervezetek — midőn kielégítő jogállást nyertek — mind fokozottabb mértékben fordították figyelmüket a munkanélküliségélezés felé s e téren igen szép eredményeket értek el, bár anyagi erőforrásaik korlátoltsága nagyobb-szabású biztosítási gépezet kiépítésében megakadályozta őket.

A múlt század vége felé, midőn nőttön-nőtt a munkásság politikai befolyása, mind erősebb kíváncsalmként jelentkezik a kötelező munkanélkülbiztosítás bevezetése a többi szociális biztosítási ágazatokkal együtt. így kerül a munkanélkülbiztosítás az érdeklődés homlokterébe; jeles közgazdászok és szociálpolitikusok igyekeznek alapelveit főleg a szakszervezeti segélyezés nyomán megállapítani. Okulva a Poor Law hibáin, az általános vélemény a szigorú biztosítási rendszer bevezetése felé hajlott. Azt javasolták, hogy a járulékokat mun-

¹ The Poor Law by T. W. Fowie, London, 1893. 70—71. 0.

kás, munkaadó és állam egyenlő arányban fizessék be, a kifizetéseket pedig szigorú kalkulációval a befizetésekhez viszonyítsák. 1911-ben a kormány is döntő lépésre szánta el magát. Winston Churchill ugyanis bejelentette a képviselőházban, hogy mint a Board of Trade elnöke (kereskedelmi miniszter) a munkanélküliségelleni biztosítást is be óhajtja vezetni a baleset- és rokkantságelleni biztosítással együtt. Ugyanekkor Smith (permanent secretary of the Board of Trade) a következő alapelveket fektette le, melyek nézete szerint nélkülözhetetlenek a biztosítási gépezet sikeres működése érdekében. A biztosításnak kényszerűnek kell lennie' mert csak így lehet kellő pénzalapot gyűjteni; a maximális segélyösszegnek arányban kell lennie bizonyos minimális járulékoszeg befizetésével a munkások és munkaadók részéről; idvánatos a segélykifizetések időbeli korlátozása; a kifizetett segélynek nem szabad túl magasra rúgnia, mert különben munkakerülésre biztat; állami hozzájárulás is szükséges és bizonyos fokú állami garancia a pénzügyi egyensúly érdekében. Ez elgondolás alapján be is vezették a munkanélkülizbiztosítást szűk körben, azaz csupán néhány oly iparágban (pl. vas- és fémipar, hajóépítőipar stb.), amelyet arra alkalmasnak és fejlettnak találtak. A háborút megelőző években nagy gazdasági fellendülés idején a pénztár tekintélyes összegű tartalékot halmozott fel. A háború alatt kiterjesztették a biztosítást a hadiszergyarak munkásaira és ezzel az intézkedéssel a biztosítottak száma összesen 375 millióra emelkedett.¹

1918-ig az angol munkanélküliségélyezés egészséges biztosítási alapokon nyugodott. 1918-ban azonban a meglévő biztosítás keretén kívül egy újfajta segélyakciót indított meg a kormány. A hazatérő katonáknak elhelyezkedésükig bizonyos segélyt óhajtott biztosítani, azonkívül a kötelező biztosítás hatálya alá nem eső munkanélkülieknek is kívánt egyszermindenkorra némi pénzt juttatni. Így született meg az ú. n. „Ex Service and Civilian Donation“, mely a kincstárnak több mint 60 millió fontjába került.²

Bizonyára méltányosnak és igazságosnak tűnik fel ez a nagy és költséges pénzügyi művelet mindenki előtt, mégis elvi szempontokból nagy veszélyeket rejtett magában, t. i. ez volt az első moderm állami munkanélküliségélynyújtás, amely nem nyugodott biztosítási alapokon és amely nagyon emlékeztetett a múlt századbeli „dole“-ra. Időközben állandó tárgyalások folytak munkaadók, munkások és a kormány között, melyeknek eredménye az 1920. évi „Unemployment Insurance Act“ volt. Ez lényegében az 1911. évi törvény kiterjesztése az összes kereskedelmi foglalkozásokra és iparágakra, kivéve a mezőgazdasági munkásokat és a házicselédsszolgálatot; szellemi munkások évi 250 font jövedelemig esnek hatálya alá, de tragédiája e törvénynek az, hogy a már erősen érezhető gazdasági depresszió idején lépett életbe és hogy a járulékok befizetése a segélyezéssel egyszerre indult meg. Már 1921-ben nyilvánvaló volt, hogy a biztosító pénztár nem bírja a reája rótt terhet. Ahelyett, hogy a kérdést már ekkor gyökerénél ragadták volna meg, a pénztárnak nagy

¹ Minute of Evidence, 1930. dec. 19. — ² U. o.

állami hitelkeretet biztosítottak és új tetszetős formulát találtak ki a rendes segéllyel (ordinary benefit) szemben az ú. n. „extended benefit“ formájában, abban a reményben, hogy a gazdasági helyzet rövidesen javulni fog. E felemás megoldás szerint azok, akik a biztosításra kötelezettek osztályába tartoztak, de képtelenek voltak a törvényes járulék befizetésére és így rendes segélyben nem részesülhettek, bizonyos szigorúbb feltételek mellett „extended benefit“ címen szintén segélyben részesültek. Ennek az intézkedésnek következtében biztos léptekkel haladt a biztosító pénztár a csőd felé, melynek megelőzése végett a fentemlített állami hitelkeretet újból és újból fel kellett emelni.

1924-ben a munkáskormány a segélynyújtásnak addig fennállott időbeli korlátozását eltörölte, miáltal a növekvő munkanélküliség a pénztári készlet rohamos apadása után a kincstári hiteleknek újabb fölemeléséhez vezetett. 1925-ben az akkori konzervatív kormány munkaügyi minisztere, Sir Arthur Steel-Maitland megoldani óhajtván a gyors eladósodásnak mind kellemetlenebbé váló problémáját, egy bizottságot (Blanesburgh Committee) alakított, amely 1927-ben elkészült egyhangú jelentésével. Ennek alapján a törvényhozás a munkanélküliség elleni biztosítást újból részletes szabályozás alá vette az 1927. évi Unemployment Insurance Act-ben, melyben a néhány részletkérdésre vonatkozó novelláris kiegészítésekkel együtt a kérdésnek a mai napig érvényben lévő alapelvei találhatók.

Az újabb szabályozás, érintetlenül hagyva a biztosításnak az 1920. évi törvényben kiterjesztett hatályát, a biztosítási korhatárt 16 és 65 év között állapította meg. 21 és 65 év között minden biztosításra kötelezett férfi után az érdekelt biztosított 7 penny-t, munkaadója 8 penny-t, a kincstár pedig $7\frac{1}{2}$ penny-t fizet be hetenként, 21 éven aluliak és nők után megfelelően alacsonyabb járulék jár. A kifizetett segély hetenként 17 shilling (23 P 80 f) minden 21 és 65 év közötti férfi számára, önálló nők 15 shillinget kapnak hetenként, míg felnőtt családtagonként 9 shilling és gyermekeként 2 shilling pótdíj esedékes. A segély elnyerésének általános feltételei: 1. állandó munkanélküliség, 2. munkaképesség (t. i. munkanélküliségelleni és a baleset- és rokkantságelleni biztosítási segély kölcsönösen kizárják egymást), 3. hasznavehetőség (az illető a szükséges szakértelemmel rendelkezzen), 4. a negyedik feltétel, az ú. n. „genuinely seeking work“ feltétele körül, melyet az 1927-es törvény honosított meg, nagy vita fejlődött ki később, t. i. ha, mint azt az 1927-es törvény teszi, megkívánjuk, hogy a munkás előzetesen kellő gondossággal munka után nézzen, elejét vesszük könnyelmű segélykéréseknek és a bizonyítási terhet a munkásra hárítjuk; viszont a munkaközvetítés javításával, illetve annak a megkövetelésével, hogy a munkaadók az üresedéseket jelentsék be a munkaközvetítő hivataloknak, elejét lehet venni könnyelmű segélykéréseknek. Tehát két választás volt, vagy megtartják a „genuinely seeking work“ feltételt, vagy bevezetik az üresedések kötelező bejelentését. E világos alternatíva ellenére a munkáskormány 1930-ban a következő harmadik megoldást választotta: a munkásnak nem kell bizonyítania, hogy legjobb körül-

tekintéssel munkát keresett, hanem a biztosító intézet hivatalnokára hárul a bizonyítási teher a tekintetben, hogy a munkás vonakodott-e megfelelő állást, alkalmazást elfogadni és ha valóban vonakodott, megtagadható a segély kiutalása. Igen érdekes az 1930-as törvény meghatározása abban az irányban, hogy milyen állást kell nem megfelelőnek tekinteni. E szerint az állás nem megfelelő, tehát elfogadása nem is szükséges, ha *a)* bérharc következtében ürtült meg, *b)* ha alacsonyabb bért ajánlanak fel a munkás saját munkakörzetében, mint amelyet méltán elvárhatott, *c)* ha más munkakörzetben ajánlanak fel alacsonyabb bért, mint amelyet a munkások és a munkaadók közötti kollektív egyezmények megállapítanak. Nyilvánvaló, hogy e rendelkezések a munkások érdekét sem szolgálják igazán, mert mesterségesen tenyésztik a munkanélküliséget és mesterségesen akadályozhatnak meg egy különben természetes bércsökkenést, melynek be kellene következnie az általános árszint lemorzsolódásával.

Alapelve minden munkanélkülibiztosításnak, hogy sztrájk esetén segély nem utalható ki, hiszen ez egyértelmű volna a bérharc pénzügyi támogatásával. E tekintetben az 1930-as törvény azt a megszorítást tartalmazza, hogy bérharc idején is adható segély abban az esetben, ha a segélykérő vagy munkástársai nincsenek közvetlenül érdekelve a sztrájkban vagy pénzügyi támogatásban nem részesítik azt.

A fentiekben vázlatyszerűen bemutatott alapelveket a munkanélkülibiztosításnak néhány oly törvényes rendelkezésével kell kiegészítenünk, amely különös pénzügyi veszélyeket rejt magában, ezek *a)* a várakozási időre, *b)* a segélykiutalás időbeli korlátozására, *c)* az állam által biztosított hitelkeretre és *d)* az ú. n. „transitional benefit“-re vonatkoznak. Azt az időközt, mely a munkanélküliség kezdete és a segélykifizetés kezdete közé esik, várakozási időnek nevezzük, ezt az 1927-es törvény egy héten állapította meg oly módon, hogy újabb várakozási időre nincs szükség, ha a munkanélküliség folyatatólagos; a munkanélküliséget pedig folyatatólagosnak kell tekinteni, ha hat egymást követő nap alatt valaki három napig munka nélkül volt. Ami a segélynyújtás időbeli korlátlanóságát illeti, említettük, hogy 1924-ben a munkáskormány az ú. n. „extended benefit“ időbeli korlátozását megszüntette, ezzel szemben a rendes segélyt (ordinary benefit) a munkás egy évben csupán 26 héten át kaphatta az 1921. évi törvény értelmében. Az 1927-es törvény elvben a segélynyújtást időbeli határhoz nem köti, ellenben megköveteli azt, hogy ha valaki félévi időköz alatt 13 héten át élvezett segélyt, kérelmének alapos voltát egy bizottság vizsgálja felül; a felülvizsgálat a gyakorlatban rendszerint a segély megadásához vezet. Pénzügyi szempontból súlyosan esik a latba az a harmadik körülmény, hogy az 1920. évi és az azt követő törvények a biztosító pénztár emelkedő anyagi terhének fedezésére hivatott kincstári hitei keretét újból és újból felemelték; ennek következtében az adósság ma már több mint 80 millió fontra rúg s csökkenése nem igen várható, hiszen 1931 februárjában kellett a törvényhozásnak a hitelkeretet 90 millió fontra felemelni.¹ Végül negyedszer,

¹ Unemployment Insurance Bill, February 17, 1931.

a mai rendszerről alkotott képünk csak akkor válik teljessé, ha az ú. n. extended benefit-nek más néven „transitional benefit“ címen továbbfolytatódó kiutalását megfigyeljük. 1927-ben az utolsó két évben történt 30 befizetéshez kötötték a munkanélküliség kiutalását, mindazonáltal hozzátoldották azt a további szabályt, hogy 1929-ig munkanélküliségre jogosult minden olyan a biztosítottak kategóriájába eső munkás is, aki az utolsó két évben 8 befizetést, vagy bármely időben 30 befizetést eszközölt; az utóbbi címen nyújtott segélyt nevezték transitional benefit-nek. 1929-ben, illetve 1930-ban ismét meghosszabbították 1932 április 17-ig az átmeneti időszakot, amely alatt transitional benefit adható, hiszen senki sem vállalta a felelőséget több százezer munkáscsalád hajléktalanná válásáért. A transitional benefit egész terhét pedig egyenesen a kincstárra hárították.

Ez előadottakból nyilvánvaló, hogy 1927-ben és a rákövetkező években újra és újra elodázták a probléma gyökeres megoldását, mert nem mertek választani a Blanesburgh Committee-nak adott véleményekből is kitűnő két ellentétes felfogás között,¹ amely közül az egyik az egész munkanélküliségyezésnek tiszta biztosítási alapokra való helyezését sürgette, míg a másik segélyt kívánt adni a munkásoknak járulékrészesedés nélkül és a költségeket általános adókból óhajtotta fedezni. Az 1927—1930-as évek törvényhozása által létrehozott felemás helyzet komoly következményei csak akkor mutatkoztak igazán, midőn közel egy év leforgása alatt cca. 1 millióval növekedett a munkanélküliek száma a közbejött gazdasági depresszió következtében. A biztosító pénztárnak ezzel párhuzamosan emelkedő passzívuma arra indította a kormányt, hogy királyi bizottságot (Royal Commission) küldjön ki a probléma alapos áttanulmányozására, mely remélhetően rövidesen és konkrét megoldási tervekkel fog szolgálni. A királyi bizottság a közel jövőben megjelenő ideiglenes jelentésére sajnos nem terjeszkedhetünk ki, mindazonáltal a jegyzőkönyvekből láthatóan már most is megállapítható, hogy értékes eszméket vetettek fel a bizottság ülésein, amelyeknek alapján objektív kritikát gyakorolhatunk a mai angol munkanélkülibiztosítás felett.

Elsősorban is a rendszer részlethibái a legszembetűnőbbek. A folytatólagos munkának a várakozási idővel kapcsolatban fentvázolt meghatározása lehetővé teszi, hogy az ú. n. short work (rövid heti 2—4 napi munkaidő) esetében is munkanélküliséget kapjon a munkás. Ez irányban a munkaadók összejárásnak a munkásokkal és gyakran úgy osztják be a munkaidőt, hogy kéthetenként nyolcnapi munka mellett négy napi segélyt nyerhetnek a munkások. Túlmesszire vezetne, ha a törvény által lehetővé tett eme visszaélés módját tovább részleteznők, fontos az, hogy előfordul² és az angol törvényhozás még nem látta elérkezettnek az időt, hogy fellépjen ellene. A másik ú. n. törvényes visszaélés olyan férjes asszonyoknak segélyezése, akiknek férje munkában van. A „Government Actuary“ véleménye szerint a „short time“ munkások és férjes asszonyok segé-

¹ Report of the Unemployment Insurance Committee, 1927, 49. §.

² Minute of Evidence, Dec. 19, 30, 31. Note on Short Time Working 104.

lyezése körülbelül 10%-át teszi ki az összes kifizetéseknek. Mindazonáltal ezek csak részletkérdések ahhoz a méltánytalan helyzethez viszonyítva, amely a transitional benefit rendszere következtében lehetővé teszi, hogy az utolsó két évben teljesített nyolc befizetés után valaki ugyanolyan segélyben részesüljön, mint más harminc befizetés után. Az angol munkásság szolidaritásának fényes bizonyága, hogy ellene a munkások nem igen szólnak fel és szívesen vállalják át más válláról a terhet.

Ma már a rendes segélyek következtében évente körülbelül 50 millió fonttal növekvő eladósodás és a 22 millióra rúgó transitional benefit mellett munkanélkülibiztosításról aligha beszélhetünk. Inkább egy rendszertelen munkanélküligélezéssel állunk szembe, amelynek terhe nem úgy oszlik meg, ahogy elgondolták, hanem úgy, amint azt a véletlen különböző eshetőségek magukkal hozták. Az 1930. évi decemberi előirányzat szerint no millió font az évi összkiadás. Ennek a fedezésére csupán 14 milliót fizetnek be a munkások és 16 milliót a munkaadók. Az államkincstár hitel címén 43 milliót fizet, egyenes hozzájárulása pedig 37 millió; az állami összhozzájárulás tehát 80 millió fontot tesz ki, ami körülbelül kétszer akkora összeg, mint az egész magyar költségvetés. 1931 februárjában — mint említettük — egy újabb törvény felemelte a hitelkeretet, mert nyilvánvalóvá vált, hogy évi 43 millió hitel nem elegendő akkor, amidőn az állammal szemben fennálló adósság hetenként 1 millióval növekszik. Ennek következtében a valóságos állami hozzájárulás 90 millió font, sőt a fölé is tehető az előirányzott 80 millióval szemben. Miután a munkaadók és munkások együttes hozzájárulása csupán 30 millió, nyilvánvaló, hogy a munkanélküligélezést jórészt közadókból fedezik, aminek terhe az adórendszer keretében oszlik meg. Ezzel az általános teherrel szemben különös tehernek tekintendő egyrészt az a megterhelés, melyet a 30 befizetést eszközölt munkás visel a 8 befizetést eszközölttel szemben, másrészt a virágzó iparágak aktív befizetési mérlege a nagy munkanélküligélezést felmutató iparágak passzív befizetési mérlegével szemben, amely úgy fogható fel, hogy virágzó iparágak felhalmozott járulékait költik el válsággal küzdő iparok munkanélküliéinek támogatására.

Kritikus helyzetben az angol államháztartás egyensúlyát fenyegetve, a munkanélkülibiztosítás sürgős reformra szorul. Ennek a véleménynek adtak kifejezést a munkaadók és munkások képviselői is a királyi bizottság előtt folyó évi május hó 4-én, illetve 5-én.¹ A szakszervezeti tanács a megoldást abban látja, hogy a ma már csak névleges munkanélkülibiztosítási szervezetet valóságos munkanélküligélynnyújtó szervezetté alakítsák át. E javaslat szerint a munkanélküligély elnyerésének feltételei körülbelül ugyanazok volnának, mint ma, a munkaadók és munkások hozzájárulásait azonban eltörölnék és az összköltséget a kincstárra hárítanák, azonfelül kiterjesztenék a biztosítást a mezőgazdasági munkásságra és a házicselédsszolgá-

¹ Times May, 5, May 6: Evidence given by Employers, T. U. C. Scheme before Commission.

latra. A szakszervezeti tanács azonfelül azt is javasolja, hogy a felnőtt férfiak segélyét 18%-kal, felnőtt nők segélyét 33%-kal, fiatalokú férfiak segélyét 66%-kal és fiatalokú nők segélyét pedig 200%-kal emeljék fel. A kincstár a munkanélkülisegélyezés költségeit egy külön progresszív jövedelemadóból teremtené elő, mely évi 200 font jövedelemig 1% volna, azonfelül pedig megfelelő skála szerint emelkednék. Mr. Trouncer, királyi bizottsági tag véleménye szerint a szakszervezeti tanács javaslata alapján megszervezett munkanélkülisegélyezés évi 152 millió fontba kerülne; tekintve, hogy a kincstár egyenes hozzájárulása ma 37 millió, legalább 115 millió fontot kellene az új adóból előteremteni. Kétségtelen, hogy ezt a terhet a már úgylis páratlanul magas jövedelemadó fizető angol adóalany aligha bírná el és így a terv a királyi bizottság véleménye szerint is teljesen keresztülvihetetlen, eltekintve attól, hogy mennyire terjesztené a munkakerülés kórját a segélyösszegnek újabb tekintélyes felemelése.

Sokkal reálisabb alapon nyugszik a munkaadók javaslata, amely a szigorú biztosítási rendszert óhajtja bevezetni, e mellett azonban a biztosítási segélyhez nem jutó munkanélkülieket elkülönített anyagi támogatásban óhajtja részesíteni. Túlmesszire vezetne, ha kitérnénk a munkaadók javaslatának részletes ismertetésére és hibáinak beható kritikájára; mindenesetre tervük magvát helyesnek gondoljuk és ennek alapján a következőkben látjuk a probléma megoldását.

Nyilvánvaló, hogy a mai biztosítási rendszer csődöt mondott. Hiszen az állítólag reális számítással megállapított ordinary benefit következtében növekszik heti 1 millióval az adósság. Tekintettel arra a csekély reményre, amelyet a 80 millió font körül lévő és az év végére 100 millió fölé duzzadó adósság visszafizetésének lehetősége iránt táplálni lehet, az egész deficitet az államadósságok számlájára kellene átírni, bármennyire ellenszenvesnek tűnik fel ez a megoldás a visszafizetéshez mereven ragaszkodó korrekt angol felfogás előtt. A munkanélkülisegélyezés körének megszükitéséről, illetve eltörléséről azonban Angliában szó sem lehet, legfeljebb részletmegszorításokról (férjes asszonyok, short time workerek segélyének megszüntetése), amelyek a segélyösszegnek vagy 20%-os leszállításával együtt nyersen számítva körülbelül 30 millió font megtakarítást eredményeznének. Így is a mai rendszer és a mai munkanélküliség mellett több mint 20 millió deficittel kellene számolni, amit esetleg a járulékok felemelésével és kincstári hozzájárulással lehetne eltüntetni. Megtakarítások eszközzése azonban nem elegendő, mert a mai rendszer fentebb vázolt és az emberi igazságérzetet ki nem elégítő alapjain nem nyugodhatik soká. Mindenesetre a legigazságosabb megoldás az volna, ha a reform abból indulna ki, — mint ahogy azt a munkaadók javasolták — hogy két különböző típusú segélyt kell bevezetni *a)* egyet, mely biztosítási alapokon nyugszik és *b)* egy másikat, mely segély a szó igazi értelmében. Az *a)* típus szigorú és reális biztosítási kalkuláción épülne fel, a *b)* típust pedig közadóból kellene fedezni. Ez utóbbi megoldás nem járna az államkincstár újabb megterhelésével, hiszen a fent előadottakból kitűnik, hogy hol mit lehet javítani, hol lehet megtakarításokat eszközölni. Azonkívül a közadóból fedezett kifizetések

esetében a segélyösszeget aránylagosan le kellene szállítani és kívánatos volna annak a bizonyítása, hogy az illető a segélyre valóban rászorul, ami a segélyezést bizonyos fokig a „Poor Law“-val hozná kapcsolatba. E két újítás a pénztárt nagyban tehermentesítené és nem serkentené a munkakerülést, mint ahogy azt a mai rendszer teszi.

Természetesen a munkanélküliség bajainak gyors orvoslását a munkanélküliség rohamos csökkenésétől várhatjuk, amire azonban a mai helyzetben nagy remény nincsen. A törvényhozásnak azonban végrevalahára e téren is cselekednie kell, habár sokkal nehezebb helyzetben van, mint volt 1834-ben, a Poor Law korában, midőn az ipari fellendülés és a végnélkülinek látszó gazdasági lehetőségek azt a reményt ébreszthették, hogy a munkanélküliség kora fokról-fokra önmagától fog eltűnni. A probléma azonban lényegében ugyanaz, mint 1834-ben: egy reformot kell végrehajtani oly módon, hogy ne okozzon szociális megrázkódtatásokat és egyszersmind első lépés legyen azon az úton, mely Anglia gazdasági reorganizációjához és a krónikus munkanélküliség mérsékléséhez vezet.

IFJ. BÁRÓ RADVÁNSZKY ANTAL